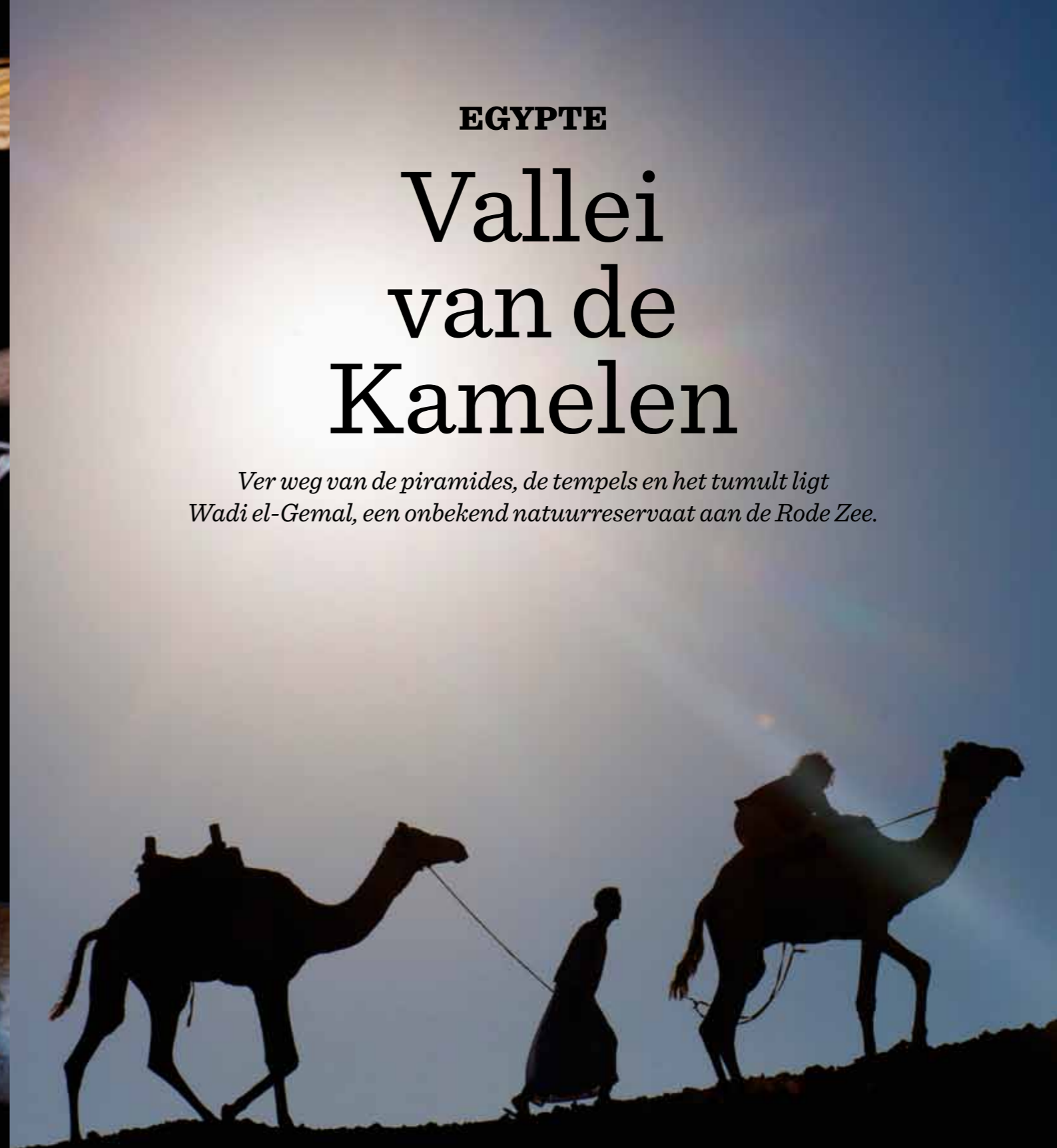

EGYPTE

Vallei van de Kamelen

*Ver weg van de piramides, de tempels en het tumult ligt
Wadi el-Gemal, een onbekend natuurreservaat aan de Rode Zee.*

E

nkele kilometers voor de ingang van nationaal park Wadi el-Gemal houden we halt bij een politiepost. Het is tien uur 's avonds, we rijden vanaf de luchthaven van Marsa Alam zuidwaarts. Vier rokende agenten in uniform zitten op plastic stoelen voor een vervallen huisje en blijken niet van zins op te staan. Ze lachen en zwaaien wat en gebaren ons door te rijden. 'Ramadan karim!' roept onze chauffeur nog. 'Een goede vastenperiode!' Deze woorden zullen we vrijwel elke dag horen. Ons verblijf aan de Rode Zee, dat deze avond begint, valt samen met de negende maand van het islamitische jaar. De moslims onder de Egyptenaren, ruim 90 procent van de bevolking, onthouden zich van drinken en eten. Pas rond een uur of zeven, als de zon is ondergegaan, wordt het eerste pak fruitsap geopend – en het eerste sigaretje opgestoken. Het is augustus, de gemiddelde temperatuur overdag is 38 graden...

De woestijn van Wadi el-Gemal is doorgaans gortdroog. Vorige pagina's: Een jonge Ababda ontvangt gasten in een souvenirwinkeltje; een tocht bij Fustat onder een zinderende zon.

De vrolijke agenten en de inmiddels gerieflijke warmte zorgen voor een aangename introductie tot dit gebied. Zodra we verdergaan, probeer ik wat reliëf te ontdekken in de duisternis om ons heen. Het enige licht komt van de koplampen van ons busje. Heel af en toe rijdt een auto ons tegemoet, en dan doet zich een ongeschreven (en onnavolgbare) regel in het Egyptische verkeer gelden. Op grote afstand van elkaar wordt er eerst driftig geseind en getoeterd, maar op het moment dat de voertuigen elkaar passeren, gaan de lichten uit. Het is opeens pikkedonker! Door de openstaande raampjes horen we de tegenligger voorbijrazen. Doodeng.

Elfde plaag

Het doel van onze rit is een 7000 vierkante kilometer groot natuurgebied dat in 2003 werd uitgeroepen tot het 24ste nationaal park van Egypte (het land heeft er sindsdien nog vijf bij gekregen). Wadi el-Gemal, of Vallei van de Kamelen, ligt op grote afstand van de piramides van Gizeh, de tempels in Luxor en het tumult op het inmiddels wereldberoemde Tahrirplein. Nergens is het zo rustig als hier, in de Oostelijke Woestijn, aan de kust van de Rode Zee.

Wie in het nationaal park zelf wil verblijven, is aangewezen op een van twee grote resorts, met ruimte voor zo'n 800 gasten. Wij worden wakker in Gorgonia Beach, een enorm hotelcomplex met

Een vader en zijn zoon van 12 maken in het zand een vuurtje aan waarop een brood wordt gebakken.

zwembad, ligstoelen aan het strand, fitnessruimte, duikcentrum, theater en een heus animatieteam. Het is een vorm van massatoerisme die mij niet onmiddellijk aanspreekt, al dient gezegd dat de kamers er schoon zijn, het geluid van de zee in onze kamer hoorbaar is en het eten – inclusief traditionele gerechten als *dolma*, *kouchery* en *molokhia* – uitstekend wordt verzorgd. Nadeel is de geïsoleerde ligging, die een uitstapje naar een stad vrijwel onmogelijk maakt tenzij je bereid bent uren in een busje door te brengen. De Egyptenaren die ik ontmoet, zijn er in dienst.

Wat mij wel aanspreekt, is de inzet die het resort toont als het gaat om duurzaamheid en natuurbescherming. ‘Het speelt een belangrijke rol bij de uitvoering van ons werk,’ wordt mij later verteld door Mohammed Gad, directeur van Wadi el-Gemal en destijds ook nauw betrokken bij de oprichting van het park. ‘Het maakt bezoekers aan ons land bewust van hun omgeving, bewust van het belang van natuurbehoud.’ Zo vinden er wekelijks schoonmaakacties plaats, waarbij het personeel met vrijwillige gasten een stuk strand opruimen. Zo’n opknapbeurt is overigens een gevecht tegen de bierkaai, vrees ik. Ofschoon we hier ons in een beschermd gebied bevinden, zie ik hoe de ‘berm’ langs de hoofdweg is bezaaid met plastic flessen en tassen. Het lijkt wel de elfde plaag van Egypte. Het landschap – grijs-bruine bergen en heuvels, zachtgroene mangroven en een azuurblauwe zee – is een lust voor het oog. Dat Egyptenaren en zeker ook veel toeristen zich weinig gelegen laten liggen aan deze natuurpracht en hun rotzooi achteloos uit de auto werpen, is dan zonde.

‘Er werken door gebrek aan budget helaas te weinig parkwachters in een te groot gebied om zulke toestanden te voorkomen,’ aldus Gad. ‘Maar je moet ergens beginnen, en Gorgonia vervult daarin een voortrekkersrol.’ De zogeheten *Beach Clean Up* is één uiting daarvan. Water wordt hergebruikt voor het besproeien van de tuinen; dankzij een eenvoudig schakelsysteem in elke kamers gaat energie niet onnodig verloren; en de gasten ontvangen bij het inchecken een ecoboekje waarin ze worden gewezen op de ernstige gevolgen van vervuiling.

In de woestijngrond gebakken brood wordt in stukjes gesneden. Links, vanaf linksboven met de klok mee: Een Ababda-vrouw maakt traditionele sieraden voor toeristen; het smetteloze strand van Sharm El Loly Hankourab; na een rit met dromedarissen door de Oostelijke Woestijn legt een gids een vuurtje aan; op de markt in Al Shalaten zijn kruiden en specerijen als kaneel te koop.

Plantentuin

Het nationaal park is gevormd rond een *wadi* (rivierdal), dat zich in de loop van duizenden jaren heeft uitgesleten in de *sahara* (woestijn). Op twee na is het het grootste wadi in deze regio. Anders dan de Westelijke Woestijn, die veel wegheeft van een reusachtige zandbak, bestaat de Oostelijke Woestijn – een strook tussen de Rode Zee en de Nijldelta – uit rotsen, stenen en bergen. Slechts eens in de tien à vijftien jaar vormt zich na een overstroming, die kan ontstaan na een hevige regenval, een weelderige plantentuin. Het anders droge dal kent dan een rijke biodiversiteit, met talloze exotische planten die allerlei dieren, zoals gazelles, aantrekken. Na jaren droogte verdwijnen de meeste planten weer.

‘Bijna elke plant of boom wordt gebruikt door de bewoners van dit gebied,’ zegt Tamer Mahmoud. Deze botanicus, schrijver van *Desert Plants of Egypt’s Wadi El Gemal National Park*, begeleidt me op een ochtend door de woestijn, om

uitleg te geven over alle planten en bomen die we zien. Ondanks het vroege uur is de temperatuur al opgelopen tot 34 graden. Mee-dogenloos. ‘Deze tamarisk helpt tegen aambeien,’ vertelt hij enthousiast, ‘en de acacia, daar, dat is de belangrijkste plant van de woestijn.’ De boom levert gom, en de Ababda en Bisharin – de twee nomadische Beja-stammen die de Rode Zeekust bevolken – gebruiken het hout als brandstof voor vuur, voor kommen, kammetjes, kamelenzadels en andere gebruiksvoorwerpen. Verderop stoppen we bij een *arak*, een plant waarvan de takjes worden gebruikt als een soort tandenborstel. Ik zie de Egyptenaren er overdag inderdaad hun gebit mee poetsen. ‘Zulke natuurlijke hulpbronnen zijn ook voor onze volgende generaties van groot belang,’ zegt Tamer. ‘Daarom hebben we nu 29 beschermde natuurgebieden, die samen 10 procent van Egypte uitmaken. Wat mij betreft wordt dat percentage verdubbeld.’

Schildpad

De woestijn mag dan een mij onbekende rijkdom openbaren, in het reservaat, waarvan ongeveer een vierde in de Rode Zee ligt, vind je ook ongeschonden koraal. De kustlijn is oogstrelend, waar

Wie snorkelt of duikt in nationaal park Wadi el-Gemal, maakt grote kans een echte karetschildpad te zien.

Foto en video Zwemmen met een schildpad of dolfin is een unieke ervaring. Je kunt het thuis herbelevan dankzij de Pentax Optio WG-1 GPS. Deze schokbestendige en waterdichte actiecamera maakt haarscherpe foto- en video-opnamen en onderscheidt zich door zijn gps-functies. Prijs: € 349,-, pentax.nl.

in een veel bekendere vakantiebestemming als Hurghada de riffen al zijn opgegeven, vertelt marien bioloog Marina Costa tijdens een diner in restaurant El Wadi in het resort. 'Ooit heeft de regering dat land verkocht aan particuliere investeerders. De resorts liggen er zij aan zij, en de gevolgen daarvan zijn schrijnend voor het koraallevens.' De Italiaanse onderzoeker, die werkt voor natuurbeschermingsorganisatie HEPACA, was dan ook verheugd met het nieuws dat Wadi el-Gemal, en daarmee een groot gebied onder water, een beschermde status kreeg. 'Nu kunnen we schildpadeieren monitoren en serieus onderzoek doen naar de dolfinpopulatie en het gedrag van de doejons.'

Snorkelaars en duikers kunnen er hun hart ophalen. Want het is geen mythe: loop hier de Rode Zee in en je wordt omsingeld door de meest zonderlinge vissen. Vanaf het strand baan ik mij een weg door een aquarium met honderden dieren en koralen. Ik heb genoteerd: rodezedoktersvis, blauwrugehoornvis, stierkoppapegaaivis, oogvlekkoraalvlinder, tweebandanemoonvis (beter bekend als Nemo), gewone koraalduivel, maskerkogelvis, sergeant-majoorvis, blauwgespikkelde pijlstaartrog, napoleonvis, blauwvintrekkervis... Zij leven tussen hoornkoraal, hersenkoraal, broccolikoraal, wuivend koraal en gele turbinaria. Alles binnen handbereik. Na een tijdje begint het me te duizelen en ben ik blij dat ik de grens van het koraal heb bereikt. Hier eindigt het rif in een gapende afgrond, zo lijkt het, waar de kleur blauw overheerst en de ogen wat rust krijgen.

Totdat vanuit de diepte een (echte) karetschildpad verschijnt. Zo'n vijf, zes meter onder mij beweegt het dier zich uiterst gracieus. Ja, de slagen van zijn lompe poten zijn zonder meer elegant te noemen. Schijnbaar eindeloos, maar voor wat in werkelijkheid niet meer dan vier minuten zal hebben geduurd, snorkel ik pal naast dit met uitsterven bedreigde reptiel. Ik zie de tekening van de kopschubben, de beschadigingen aan zijn schild – haarscherp, want zo dichtbij. Intussen laat de schildpad zich heel geleidelijk naar boven drijven. Anticiperend op wat komen gaat kijk ik uit over het wateroppervlak waar even later inderdaad het kopje

Is het veilig om naar Egypte te reizen?

De volksoepstand in januari en februari 2011, die begon op het Tahrirplein in hoofdstad Caïro, leidde tot de val van president Hosni Mubarak. Naar schatting lieten tijdens deze 'Egyptische Revolutie' 900 mensen het leven. Ook de demonstraties in november van vorig jaar, gericht tegen het Egyptische leger dat de macht weigerde over te dragen aan een burgerregering, eisten dodelijke slachtoffers. Is het dan wel veilig

om naar Egypte te reizen? Het ministerie van Buitenlandse Zaken raadt aan waakzaamheid te betrachten: 'Veiligheidsrisico's zijn weliswaar aanwezig, maar er zijn geen concrete aanwijzingen dat de reiziger hiervan hinder zal ondervinden.' Daarbij dient opgemerkt dat de meeste oproer zich concentreert in de grote steden. In het afgelegen Wadi el-Gemal, te bereiken met een directe vlucht op Marsa Alam, ondervond *Traveler* geen enkel gevaar.

K. MARHOMDAN

doorheen prikt. Uit zijn bek ontsnapt een zacht ‘pfff-wwwoe’. Dan neemt hij een hap adem en verdwijnt richting bodem. De realiteit is anders, dat weet ik best, maar even ben ik er zeker van dat niemand ooit zo iets bijzonders heeft meegemaakt.

Sterrenhemel

Vijftien jaar geleden was ik al eens in Egypte. Ik bezocht toen, zoals iedereen pleegt te doen, de piramides van Gizeh en de Vallei der Koningen bij Luxor. Van een tocht over de Nijl tot het graf van Toetan-chamon: het land maakte een verpletterende indruk. Wandelend door en langs de tempels, herinner ik me, werd ik diep geraakt door de vele beelden en hiërogliefen – zeker door die in de tombes, waar een aanzienlijk gedeelte van de oorspronkelijke kleuren nog bewaard zijn gebleven.

In Wadi el-Gemal is die monumentale geschiedenis van Egypte nauwelijks tastbaar. Hier geen piramides of andere vorstelijke onderkomens. Ditmaal trekken we niet langs culturele hoogtepunten, maar betreft het nadrukkelijk een *natuurreis*, langs woestijn en water. Ik voel me er, zwemmend tussen al die mariene flora en fauna, één met de natuur; ik waan me er, in gezelschap van de schildpad en zijn vriendjes, onderdeel van een levenscyclus die al millennia gaande is. Het droge gedeelte van het nationaal park, de woestijn, roept een heel ander gevoel op, zo ervaar ik op een middag.

We vertrekken tegen vieren met een busje naar een ecolodge in Fustat, meer het binnenland in. Hier oogt de woestijn woest en ruig. Stenen, heuvels, rotsen: lange tijd ontdek ik geen enkel teken van leven, wat acacia's daargelaten. Na anderhalf uur hobbelen

n 'Wat me altijd zal bijblijven,' zegt **Robin Utrecht** over deze reportage in Egypte, 'was de tocht met dromedarissen in de avond onder de duizenden sterren. Ik zag en hoorde helemaal niks. Het was een voorrecht om daar te fotograferen.' Utrecht, onder meer werkzaam voor het ANP, heeft in internationale fotowedstrijden, zoals die van World Press Photo en National Geographic, talloze prijzen en eervolle vermeldingen in de wacht gesleept.

Ik voel me er, zwemmend tussen al die mariene flora en fauna, één met de natuur.

Langsnuitdolfijnen gedijen goed in nationaal park Wadi el-Gemal. Links, vanaf linksboven met de klok mee: Een Sudanese handelaar in dromedarissen in Al Shalaten; restaurant El Wadi in het Gorgonia Beach Resort serveert traditionele Egyptische desserts, zoals *maamul* met dadels; de schaduw van een acacia zorgt voor enige verkoeling in de Oostelijke Woestijn.

door de langzaam afzwakken-de hitte zie ik in de verte een cluster van witte tenten, waar toeristen één of twee nachten kunnen verblijven. We worden er welkom geheten door Yamen Aly, een vriendelijke jongeman met een Amerikaans accent. Hij komt uit Cairo en heeft een poosje in de VS gestudeerd. Toen hij voor dit project – duurzaam toerisme ten gunste van de lokale bevolking – met de nomaden in aanraking kwam, vertelt hij, wilde hij nooit meer weg.

Niet veel later kijk ik vanaf de rug van een dromedaris over de open vlakte voor ons. Grommend stond het beest toe dat ik hem beklom. 'Ach, dromedarissen zijn net kinderen,' stelde Yamen me gerust, 'ze zeuren en willen eigenlijk nooit doen wat je vraagt.' Het dier beweegt zo kalm, op het ritme van Egypte. Je doet nu, zegt Yamen, wat de nomaden al duizenden jaren doen. Vlakbij liggen ruïnes van Romeinse mijnbouwnederzettingen. De woestijn ligt vol smaragd en goud, waarvoor volgens de

overlevering zelfs koningin Cleopatra expedities op pad had gestuurd.

Als de schemer inziet, stoppen we op een beschutte plek, waar bij een overstroming het water doorheen gutst. Hoewel de laatste vloed jaren geleden plaatshad, zie ik her en der nog klei-achtig zand. Een vader en zijn zoon van 12 wachten ons op. Ze schenken ons koffie, op traditionele wijze bereid, en maken in het zand een vuurtje aan waarop een brood wordt gebakken. Intussen staan de sterren aan een inktzwarte hemel. Zo helder heb ik ze nog nooit gezien. Het rode hart van de Schorpioen, Antares, is duidelijk zichtbaar, net als de Grote Beer en de Poolster. Zegt Yamen: 'De lucht is voor de Ababda van levensbelang. 's Nachts kunnen ze zich oriënteren, overdag hopen ze bij elk wolkje op regen.'

Terwijl ik geniet van het brood en de koffie, komen we met de vader te spreken over de politieke situatie in het land. Hier, in de woestijn, gelden traditionele wetten, vertelt Yamen. 'De overheid heeft geen grip op het leven van deze mensen.' Toch is iedereen content dat de president is afgezet. 'We zijn blij,' zegt de vader. 'Nu Mubarak is vertrokken, gaat het misschien wel regenen.' En hij slaat lachend op zijn knieën.

De woestijn, leer ik, doet het leven van alledag vergeten. Het draait hier om de sterren, om water, om de dromedarissen, om brood. Het cliché wordt waarheid: niets anders doet ertoe. Laptop, smartphone, internet, televisie: ze blijken op eens een stuk minder belangrijk dan ik mezelf altijd wijsmaak. 'Wie drie dagen en twee nachten in de woestijn doorbrengt, vergeet al zijn zorgen,' bevestigt Yamen.

'Wie drie dagen en twee nachten in de woestijn doorbrengt, vergeet al zijn zorgen.'

meter van Al Shalaten zien we vijf van deze gigantische roofvogels met hun snavels plukken aan een homp vlees. Nader inspectie met een kijker wijst uit dat ze, samen met acht aasgieren, een vos verorberen. 'Dat stelt niets voor,' zegt Mohammed Gad, de directeur van Wadi el-Gemal met een glimlach. 'Vier oorgieren kunnen met gemak een dromedaris op.'

Gad, een minzame kerel

die duidelijk aanzien geniet onder zijn werknemers, neemt ons vandaag mee naar, zoals hij het omschrijft, 'the world's largest camel market' in Al Shalaten, zeker twee uur rijden ten zuiden van ons resort. Op een leeg, vies plein van zand zie ik zo'n 400 dromedarissen samengedromd. De hitte is haast onverdraaglijk. Ik schiet een handelaar aan en vraag hem wat er met zijn dieren gaat gebeuren. 'Hij vertelt dat hij uit Sudan komt,' tolkt Gad. 'Hij wil geld en tapijten mee terugnemen naar huis.' En de dromedarissen? 'Die eindigen op een bord in Cairo.'

Een kok van restaurant El Wadi in het Gorgonia Beach Resort bereidt shawerma. Vanaf het terras kijken de gasten uit over een groot zwembad.

Ababda

De witoogmeeuw is een zeldzame meeuwsoort, er leven wereldwijd nog slechts ongeveer 4000 tot 6500 paren. Dat het zo beroerd gesteld is met de wit-zwarte vogel, is aan de kust van de Rode Zee nauwelijks merkbaar. Tientallen exemplaren dobberen 's ochtends in het zwembad van ons hotel. Vogelaars kunnen sowieso hun lust botvieren: hier leven bruinnekragen, visarenden, bijeneters, rifrijgers en mijn favoriet: de oorgier. Op een paar kilo-

Na de markt neemt Gad ons mee naar een Ababda-gemeenschap, vlak bij de plek waar we de oorgieren zagen peuzelen. In de steppe-achtige omgeving staan een paar hutten, in één waarvan we door een andere Mohammed en zijn gezin hartelijk worden ontvangen. Ze verkopen traditionele gebruiksvoorwerpen, zoals leren tasjes en riemen, en sieraden. Ook hier wordt ons koffie geschonken, dit keer met kaneelsmaak. Het is heerlijk, maar het is moeilijk ervan te genieten als je weet dat de gastheer niets mag drinken. Ik vraag het 8-jarig zoontje wat hij later wil worden. 'Parkwachter,' antwoordt hij. 'Dan kan ik altijd hier blijven.' Gad knikt trots.

Magie

Op een van de laatste dagen in Egypte melden we ons bij de duikschool op het resort. Kamar, een atletische jongen uit Luxor, neemt ons vandaag mee op een boottocht naar het Sataya-rif, ook wel 'Dolphin House' genoemd. De naam zegt het al: het ligt in de bedoeling dat we straks dolfinen spotten. En als het meezit, begrijp ik, kunnen we zelfs een eindje met ze meezwemmen.

'Gaan we ze zien?' vraag ik Kamar.

'Insha'Allah,' antwoordt hij.

De zon staat recht boven ons, de boot heeft na anderhalf uur varen aangelegd aan een van de boeien die speciaal door de natuurbeschermingsorganisatie HEPKA zijn ontwikkeld om het koraal te ontzien. We hebben dan al wat gesnorkeld en aan boord geluncht, maar nog geen dolfinen gezien. Ik spring nog eens in het water en zwem een meter of acht met mijn hoofd onder het oppervlak. Als ik in die stilte om me heen kijk, zie ik enkel blauw – in allerlei tinten. Het is hier te diep om de bodem te kunnen zien, zelfs al is het water kraakhelder. Ik crawl een meter of dertig en zie dan tot mijn verbazing een groep van twaalf langsnuitdolfinen nonchalant voorbijzwemmen. Twaalf! Het deert ze kennelijk niet dat een lange roodbruine Hollander met felgroene duikbril en lichtblauwe zwemvliezen uit alle macht probeert ze bij te houden. Ik achtervolg de dieren zo een paar minuten. Dan opeens lijken ze – ik schat drie meter onder het wateroppervlak, en vlak voor me – een pauze in te lassen. Ze tollen wat, maar bewegen zich niet voort. In plaats daarvan zweven ze in die blauwe oneindigheid. Blijkbaar heb ik er een over het hoofd gezien, want uit het niets zwemt een exemplaar op armlengte rechts langs me heen. Ik houd mijn adem in, de stilte krijgt een kleur, de tijd staat stil. Verbeeld ik het me of kijkt de dolfin me aan?

Als ik mijn hoofd even boven water steek om mijn positie ten opzichte van de boot te bepalen, is de magie voorbij. Ik zwem nog een tijdje met de school op, de langsnuiten halen voor mijn onderwatercamera nog wat acrobatische toeren uit, maar dat moment van gelukzaligheid keert niet meer terug.

Kamar lacht als ik weer aan boord klim en zegt: 'De dolfinen zullen vanaf nu altijd bij je blijven.'

Paul Römer is managing editor van Traveler. Fotograaf Robin Utrecht leverde ook een foto voor onze rubriek 'Wijde wereld'.

Beste periode

De zomers in Egypte zijn uitermate warm. Temperaturen boven de 35°C zijn eerder regel dan uitzondering. De beste reistijd is van eind september tot begin juni. Neerslag valt er aan de Rode Zee zelden.

De reis

De hele reis, inclusief vlucht met Transavia op Marsa Alam en verblijf in het **Gorgonia Beach Resort**, kan worden geboekt via **Neckermann** (neckermann.nl/marsa-alam). Telefoon: 0900-5550555. E-mail: servicedesk@neckermann.nl. Het resort (gorgoniabeach.com) ligt op ruim een uur rijden ten zuiden van Marsa Alam en is te bereiken per bus (vaak van de reisorganisatie of van het resort zelf) en huurauto.

Duiken

Op het resort kunt u een brevet halen of duikapparatuur huren bij duikschool TGI Diving (tgidiving.com) en klik op 'Egypt Marsa Alam'. Gidsen van de duikschool gaan ook mee op snorkelexcursies.

Reisdocumenten

Een geldig paspoort dat bij terugkomst nog minimaal zes maanden geldig is, plus een visum. U kunt dit op de luchthaven in Egypte zelf aanschaffen, maar uw reisorganisatie kan het visum ook vóór vertrek regelen.

Taal

De officiële taal is het Egyptisch-Arabisch, maar in grote steden en de toeristencentra (en ook in het resort) kunt u zich in het Engels prima verstaanbaar maken.

Tijdsverschil

In de zomer is het één uur later dan in Nederland, in de winter is er geen tijdsverschil.

Geld

De munteenheid is de Egyptische pond (EGP). 100 pond is ongeveer gelijk aan 13 euro.

Elektriciteit

De netspanning is 220 volt. U kunt er met uw eigen stekkers terecht.

Communicatie

Het landnummer is +20. In de woestijn is geen enkel ontvangst, in het resort heb je ook tegen betaling toegang tot wifi.

Gezondheid

Voor uw reis naar Egypte zijn vaccinaties niet verplicht, maar sommige worden wel aanbevolen, zoals tegen DTP, hepatitis A en Bilharzia. Kijk ook op gezondopreis.nl.

Boeken

Over nationaal park Wadi el-Gemal is weinig materiaal voorhanden. Wie meer wil weten over de flora in het park, leze *Desert Plants of Egypt's Wadi El Gemal National Park* van botanist Tamer Mahmoud. Voor de resultaten van archeologisch onderzoek in de woestijn raadpleeg je *The Red Land* van Steven Sidebotham.

Informatie

Meer visum- en paspoortinformatie is te verkrijgen bij de Egyptische ambassade in Den Haag: Ambassade van Egypte, Badhuisweg 92, 2587 CL Den Haag. Tel +31 (0)70 3542000. Kijk ook eens op egypte.nl.

